

СТ А Н О В И Щ Е

От: **проф. д-р Мариана Кирилова Янева**
катедра "Икономика на туризма", УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по „Икономика и управление“ (туризъм) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: ***Кристиан Дафнис Рангелов***
Тема на дисертационния труд: ***„Възможности за развитие на винен туризъм в България“***

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно № 98/18.01.2024 г. на Зам-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“*, съгласно Заповед на Ректора на УНСС №716/12.03.2021г. Обучението е осъществено в *редовна* форма.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Структурата на дисертационния труд е с общ обем от 207 страници, от които: увод – 7 стр., изложение в три глави – 162 стр., заключение – 5 стр., списък на използваната литература – 12 стр. и приложения – 13 стр. В основния текст са илюстрирани 17 фигури, 8 таблици и 9 графики.

Открито е **актуалността** на темата за винения туризъм, като се представя значението на технологичните иновации за подобряване на туристическите услуги и развитието на този вид туризъм в България. Представени са различни аспекти на влиянието на дигиталните технологии в туризма, включително намаляване на разходите за туристически продукти, увеличаване на работното време на обектите и оптимизиране на

обслужването на клиентите. Особено важно от гледна точка актуалността на темата е, че дисертационният труд обръща внимание на потенциала на винения туризъм в България и необходимостта от съчетаване на традиции и иновации за привличане на туристи.

Ясно поставена и постигната е **целта**, а именно да се изследват новите технологии и иновации в областта на виното, и базирайки се на това, да се предложи модел за развитие на винения туризъм в България.

Последователно в изложението са изпълнени поставените задачи на изследването, които спомагат за постигане на заложената цел.

Правилно е обособен изследваният **обект** в дисертационния труд – а именно винения туризъм като специализиран вид туризъм.

Ясно и точно е дефиниран **предметът** на изследването, който е представяне на възможностите за развитие на винен туризъм в България.

Посредством поставянето на три научни хипотези и тяхното доказване, в изложението на труда се доказва и основната **теза**, че винения туризъм разполага с големи възможности за развитие и може да генерира значителни приходи както за винарните, така и за местната икономика. Вкарване на новите технологии в производствените процеси и в промоцирането на този специализиран вид туризъм би довело до повишаване качеството на предлаганите продукти и услуги за туристите.

Използваната научна литература включва разнообразен набор от съвременни научни трудове на български и чуждестранни автори и туристически нормативни документи. По този начин е постигната комплексност и завършеност на представената и анализирана теория.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Във връзка със значимостта и практико-приложността на научните резултати в дисертационния труд са обединени изследвания в областта на винения туризъм и последните технологични тенденции. Изведени са дефиниция за винен туризъм и определение за винени туристи, като са представени и новаторски решения за развитието на туризма от винарните. Анализирана е настоящата конюнктура, касаеща този вид туризъм в страната, и на тази база са изведени силните и слабите страни на винения туризъм. Именно на това се основава и създаденият авторов модел за внедряване на нови технологии във винарните в страната и развитието на туризма. Представени са действия и стратегически мерки, които могат да се използват и от други заинтересовани страни, също така са предоставени насоки, препоръки и перспективи за развитието на винения туризъм в България.

За постигането на поставената цел на изследване и доказването на

изследователската теза се използват различни, по своето естество, изследователски методи и подходи, които по подходящ начин развиват изложението. Проведена е и двуезична анкета, която допълнително спомага за целите на дисертационния труд. Разработената **методология** е последователно приложена в научния текст, кореспондира с поставените цели и отговаря на нуждите на изследването.

Поставената **цел** е успешно доказана, в следствие от прилагането на теоретични постановки и извеждането на практически препоръки, насочени към проучване на новите технологии и иновации, касаещи винения туризъм, като на тази основа е предложен модел за развитие на този вид туризъм в дестинация България.

Задачите са адекватно и точно формулирани, в съответствие с теоретичното развитие на изследваната проблематика в текста.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд предоставя набор от значими и съществени **научни и научно-приложни приноси** в областта на винения туризъм, които имат стойност за експертите в тази сфера, по-специално винените туристически обекти в страната, както и за изследователите в областта на винения туризъм по повод иновациите на туристическите продукти.

Като най-значими приноси могат да бъдат открити:

- Изследвана е връзката и взаимодействието между винарската индустрия и туризма, като на тази база са изведени формулировки определящи характеристиките и специфичните черти на понятието винен турист, разширяващо класификацията на видовете туристи, предприемащи пътуване с водещ мотив винен туризъм. Определението за винен туризъм синхронизира и потвърждава съществуващите в литературата, както и в нормативната уредба в България. Изведени са възможностите за комбиниране с други специализирани видове туризъм, приоритетни за българския туризъм.
- Разработен е авторов модел за развитие на винения туризъм в страната чрез внедряване на иновации и нови технологии, основаващ се както на направеното проучване за България, така и на разгледаните добри чуждестранни практики в областта. Дадени са насоки и препоръки, както и са очертани перспективите за развитие.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на докторанта кореспондират с темата на дисертационния труд и подпомагат изследователя в хода на неговата

научна работа. Общият им брой е 9, като 3 са научни доклади. Всички посочени са от участия в научни форуми в България. Статиите в научни списания са 6, от които 2 на български и 4 на английски език.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е написан в научен стил и предлага коректно и изчерпателно резюме на дисертационния труд. Той е с общ обем от 99 страници, написан съобразно утвърдения стандарт.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки, които да не са отразени от докторанта по време на неговото обучение. Препоръката ми е свързана с бъдещо участие на Кристиан Рангелов в местни изследователски проекти, свързани с развитието на винения туризъм, и в частност с внедряването на новите технологии във винарните. Ще представлява интерес, как внедряването им се е отразило върху повишаване на интереса към винени турове при вътрешния и при входящия международен туризъм, а и респективно върху повишаване популярността на България като предпочитана туристическа дестинация.

8. Заключение

Дисертационния труд на тема **„Възможности за развитие на винен туризъм в България”** с автор Кристиан Дафнис Рангелов представлява самостоятелно и задълбочено научно изследване, в което се наблюдава познаване на разглежданата проблематика, методологически и научно издържан текст и систематизирани аналитични способности на автора.

Научните и практико-приложните приноси притежават иновативен и изследователски характер.

Основавайки се на отделните компоненти на настоящото становище и предвид цялостната ми оценка на труда, базирана на неговата актуалност, съдържание и приноси, **предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъди ОНС „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление (туризъм)” на Кристиан Дафнис Рангелов.**

София

Подпис: .....
/проф. д-р М. Янева/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

STATEMENT

From: **Prof. PhD. Mariana Kirilova Ianeva**
Department "Economics of Tourism", UNWE

Regarding: dissertation thesis for the academic and scientific degree "**Doctor**"
in "*Economics and Management (Tourism)*" at the UNWE.

Author of dissertation: ***Christian Daphnis Rangelov***
Тема на дисертационния труд: ***"Opportunities for the development of
wine tourism in bulgaria"***

Reason for submitting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation according to № 98/18.01.2024 of the Vice-Rector for Scientific Research of the UNWE.

1. Information about the dissertant

The dissertant was trained in the PhD program at the *Department of "Economics of Tourism", Faculty of "Economics of Infrastructure" of UNWE in the scientific specialty "Economics and Management (Tourism)"*, according to the Order of the Rector of UNWE № 716/12.03.2021. The training is carried out in full-time form.

2. General characteristics of the submitted dissertation

The structure of the dissertation has a total length of 207 pages, of which: introduction - 7 pages, exposition in three chapters - 162 pages, conclusion - 5 pages, list of references - 12 pages and annexes - 13 pages. The main text is illustrated with 17 figures, 8 tables and 9 graphics.

The actuality of the topic of wine tourism is highlighted, presenting the importance of technological innovations for the improvement of tourist services and the development of this type of tourism in Bulgaria. Different aspects of the impact of the digital technologies in the tourism sector are presented, including reducing the costs of the tourist products, increasing the opening hours of the facilities and optimizing the customer service. Of particular importance in terms

of the relevance of the topic is that the dissertation focuses on the potential of the wine tourism in Bulgaria and the need to combine tradition and innovation in order to attract tourists.

The objective is clearly set and achieved, which is to explore the new technologies and innovations in the field of wine, and based on this, to develop a model for the growth of wine tourism in Bulgaria.

Consistently in the exposition, the set objectives of the research are fulfilled, which help to achieve the main objective

The object of the research in the dissertation is correctly defined - namely wine tourism as a specialized type of tourism.

The subject of the study is clearly and precisely defined, which is the presentation of the opportunities for the development of wine tourism in Bulgaria.

By suggesting three scientific hypotheses and proving them, the thesis also proves the main thesis that the wine tourism has great opportunities for development and can generate significant revenues for both the wineries and the local economy. The incorporation of the new technologies in the production processes and in the the promotion of this specialised type of tourism would increase the quality of the products and services offered to tourists.

The academic literature used includes a diverse range of contemporary scientific works of Bulgarian and foreign authors and tourism normative documents. In this way the complexity and completeness of the presented and analyzed theory is achieved.

3. Evaluation of the obtained scientific and practical results

In relation to the significance and practical-applicability of the scientific results in the dissertation are combined research in the field of wine tourism and recent technological trends. A definition of wine tourism and a description of wine tourists are given, as well as innovative solutions for the development of tourism by wineries. The current conjuncture concerning this type of tourism in the country is analyzed and on this basis the strengths and weaknesses of the wine tourism are highlighted. It is on this basis that the author's model for the implementation of new technologies in the country's wineries and tourism development is based. Actions and strategic measures that can be used by other stakeholders are presented, as well as guidelines, recommendations and perspectives for the development of wine tourism in Bulgaria.

In order to achieve the stated objective of the research and to prove the research thesis, different, by their nature, research methods and approaches are used, which appropriately develop the exposition. A bilingual survey was also taken which additionally supports the objectives of the thesis. The **methodology** developed has been consistently applied in the scientific text, corresponds with

the objectives and fulfils the needs of the research.

The set **objective** has been successfully proven as a result of the application of theoretical formulations and the derivation of practical recommendations aimed at the study of new technologies and innovations concerning wine tourism, and on this basis a model for the development of this type of tourism in destination Bulgaria has been proposed.

The **tasks** are adequately and accurately formulated, in accordance with the theoretical development of the examined topic in the text.

4. Evaluation of scientific and applied achievements

The dissertation provides a set of significant and substantial **scientific and applied achievements** in the field of wine tourism, which are of value to experts in this field, in particular wine tourism sites in the country, as well as to researchers in the field of wine tourism on the innovation of tourism products.

As the most significant achievements can be highlighted:

- The relationship and interaction between the wine industry and tourism is explored, and on this basis formulations are derived defining the characteristics and specific features of the concept of wine tourist, expanding the classification of the types of tourists undertaking a trip with wine tourism as the leading motive. The definition of wine tourism, synchronizes and confirms the existing in the literature, as well as in the regulatory framework in Bulgaria. The possibilities of combining it with other specialized types of tourism prioritized for Bulgarian tourism are highlighted.
- An author's model for the development of wine tourism in the country through the implementation of innovations and new technologies is developed, based on the research done for Bulgaria, as well as on the best foreign practices in the field. Guidelines and recommendations are given, as well as the prospects for development are outlined.

5. Evaluation of the dissertation publications

The publications of the PhD student correspond to the topic of the dissertation and support the researcher in the course of his scientific work. Their total number is 9, 3 of them are scientific reports. All of them are from participation in scientific forums in Bulgaria. The articles in scientific journals are 6, of which 2 in Bulgarian and 4 in English.

6. Evaluation of the abstract

The abstract is written in a academic style and offers a correct and comprehensive summary of the thesis. It has a total length of 99 pages, written according to the established standard.

7. Critical comments, recommendations and questions

I have no critical remarks that were not reflected by the PhD student during his training. My recommendation is related to the future participation of Christian Rangelov in local research projects related to the development of wine tourism, and in particular to the implementation of new technologies in wineries. It will be interesting to see how their implementation has influenced the increase of interest in wine tours in domestic and inbound international tourism, and respectively the increase of Bulgaria's popularity as a preferred tourist destination.

8. Conclusion

The dissertation on "**Opportunities for the development of wine tourism in bulgaria**" authored by Christian Daphnis Rangelov represents an independent and in-depth scientific study in which knowledge of the subject matter, methodological and scientifically sound text and systematic analytical abilities of the author are observed.

The scientific and practical-applied achievements are innovative and research-oriented.

Based on the individual components of this opinion and considering my overall assessment of the work based on its relevance, content and contributions, **I propose to the honorable members of the scientific jury to award the degree of Doctor of Science in Economics and Management (Tourism) to Christian Daphnis Rangelov.**

Sofia

Signature: .....
/Prof. M. Ianeva /